

Az új fővárosi könyvtár

16

írta: Liber Endre

székesfővárosi tanácsnok

Budapest székesfőváros az utolsó évtizedben nemcsak gazdasági, hanem kulturális téren is nagyot haladt. A főváros kulturpolitikáját a tanács a főváros kulturális intézményei útján gyakorolja. A főváros vezetősége felismerte az utolsó évtizedben mindjobban előtérbe nyomuló kulturális szükségletek fontosságát s gyakran nagy anyagi áldozatokkal vállalkozott a főváros szellemi életének ápolására. A nagyváros kulturális életének fő ütőere a nyilvános könyvtár, amely az emberi szellem kincseinek mindenki által hozzáférhető tárháza. A könyvtár ma már nem holt könyvraktár, mint volt hajdan, hanem gazdag forrása a szellemi erőknek, melyből a nagyváros tömegei merithetnek. Ezért a közkönyvtár értékét az határozza meg, hogy a benne rejlő erőkből mennyit tud mozgósítani, szétagasztani, hatóvá tenni.

A fővárosi könyvtára ezt a követelményt, különösen mióta új szervezeti szabályzata szerint egyetemes könyvtárrá alakult át, fokozott mértékben vallja programjául. Hogy a Fővárosi Könyvtár a gyakorlatban teljesen megfelelt egyetemes közkönyvtári feladatainak, azt az intézetnek még amerikai viszonylatban is kimagasló eredményei igazolják. A könyvtár most megjelent értesítője azt mutatja, hogy az olvasók a tudományos központban 204.520, a főváros 12 helyén működő fiókkönyvtárakban pedig 732.741 kötetet, összesen tehát 937.261 munkát használtak fel. Érdekesen világítja meg a könyvtár iránt megnyilvánuló egyetemes érdeklődést az olvasók foglalkozási statisztikája is. Szabad foglalkozású olvasók (ügyvéd, orvos, mérnök), köztisztviselők, iparosok, kereskedők, egyetemi, középiskolai tanárok, katonatisztek, írók, művészek, munkások és tanulók egyaránt nagy számban keresték fel a könyvtárat és az érdeklődők száma összesen 16.129 volt.

A Fővárosi Könyvtár figyelemmel kíséri a tudományos és szociális élet jelenségeit, nagy gonddal válogatja össze a hazai és külföldi könyvpiac termékeit, amelyek számára új értéket jelentenek. Gondoskodik arról, hogy a könyvek gyorsan kerüljenek az olvasók kezébe. Mintaszerű katalógusai s főként a legpróbb tudományos kérdésre is kiterjedő amerikai decimális rendszerű szakkatalógusa segítségével és tájékoztató (reference) könyvtárosa útján mindenki érdeklődé-

sét könnyűszerrel ki tudja elégíteni. Emellett a könyvtár felfigyel az irodalmi és társadalmi élet aktuális kérdéseire és ezekről bibliografiai kiadványokban tájékoztatja olvasóit.

Természetes, hogy egy intézmény sikeres működésének a tisztviselői rátermettség és munkakedv mellett, igen fontos technikai feltételei is vannak. A Fővárosi Könyvtárról szólva ki kell térnünk annak a sajnálatos helyzetnek vázolására, amellyel a könyvtár már több mint egy évtized óta küzdök. Le kell szögeznünk, hogy a Fővárosi Könyvtár a legjobb akarat mellett sem tud már a közel jövőben megfelelni hivatásának, mert



**Régi lámpáért —
új lámpa!
Rossz lámpáért —
jó lámpa!**

Régi, rossz lámpáit Aladdin-lámpa vásárlásánál 10 pengővel beváltjuk.

A tudomány csodája az Aladdin-lámpa 94% levegővel és 6% petróleummal nyolcvan gyertyaerősségű, hőtér, egyenletes izzófényt áraszt

Zajtalan, nem kormoz, szagtalan, robbanásmentes, tüzvesszélyt nem okozhat

Kérjen ingyen es bérmentve ismertetést:

**ALADDIN KERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Budapest, IV., Molnár-utca 24.

Budapesti főlerakat.

NOSTRUM MŰSZAKI ÁRUHAZ

Budapest, VII., Rákóczi-ut 32 (Rókussal szembe)

**ÓVÁS! Óvakodjunk a
sillány utánzatoktól!**

elhelyezése oly szűk és méltatlan keretekben van, hogy nem tud egyre gyarapodó könyvanyagának és az olvasók impozáns táborának helyet nyújtani. A Fővárosi Könyvtár mai elhelyezése ezen kívül méltatlan Budapest magas kulturális nivójához is.

Az amerikai utamon látottakból sok tapasztalatot szűrtem le a könyvtárügy terén is. A gyakorlatias Amerika hamarosan rájött arra, hogy milyen óriási kulturális és nevelő erő rejlik a könyvben s milyen nagy mértékben hasznosíthatja később a maga számára a polgárainak nyújtott elméleti és gyakorlati tudást.

Az amerikai könyvtárak népszerűségéhez nagyban hozzájárul az ok gyönyörű és fényűző fölépítése és berendezése is. Sajnos, minálunk ez nem így van. A Fővárosi Könyvtár mai helyisége legfeljebb tulzsufolt könyvraktárnak tekinthető, mely mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy az olvasóknak és tudományos kutatóknak méltó hajlékul szolgáljon. Pedig éppen a mi közönségünknek ez fontos szempont volna. De a Fővárosi Könyvtár mai helyiségei a benne folyó nagystíliú és komoly munkához is méltatlanok, mert bárhová tekintünk a könyvtár helyiségeiben, vigasztalan kép tárul elénk. A könyvtár raktárterme a befogadóképesség és a teherbírás megengedett mértékén már régen túllépett. Az eredetileg munkahelyiségnek szánt szobák is zsúfolásig könyvekkel vannak megtömve. Nem is szólva arról, hogy a könyvtár helyiségeiben a primitív higiénia kellékei sincsenek biztosítva, nehéz elképzelni, hogy a könyvekkel és katalógusokkal megrakott asztalok és polcok között miként lehet az annyira szükséges rendet és pontosságot biztosítani. A könyvtár fejlődésének iramát pedig megállítani nem lehet, Budapest szellemi életének súlyos megkárosítása nélkül. A könyvtár berendezési statisztikája szerint a központ a múlt esztendőben 9804, a fiókkönyvtárak pedig 22.671 munkát szereztek s így a könyvtár egy év alatt 32.475 kötetrel gyarapodott. Ez olyan szám, amely egyrészt a főváros áldozatkészségének élénk bizonyítéka, de másrészt a mai helyzet sürgős megváltoztatását is követeli.

Ismeretes, hogy a főváros tanácsa 1926 végén a könyvtár helyzetén gyökeresen segíteni kívánt és ezért a könyvtár igazgatójának, Enyverri Jenőnek szakvéleménye alapján a Wenckheim-palotának megvételét és könyvtári célokra történő átalakítását határozta el. Az okok, amelyek a palota megszerzését ajánlották döntő érvként hatottak. Az épület fekvése ugyanis a lehető legerősebb: központi fekvésű, izolált, az egyetemek és többi nagy könyvtárak közelében fekszik tehát olyan helyen van, amelyet a kutatók és a főváros olvasóközönsége általánosan felkereshet. A palota mintegy 60 helyiséget foglal magában, amelyek közül a nagytermek kiválóan megfelelnek olvasótermekül és ezekben az eddigi 60 olvasóhellyel szemben 125 olvasó számára van hely. Itt találnak elhelyezést a különgyűjtemények és a munkahelyiségek is. Mindezekben a termekben hatalmas ablakok biztosítják a világosságot és az utestekről beszűrődő zaj nem olyan nagymérvű, hogy megszokottá ne válna; a termek artisztikus szépsége pedig a főváros nagyértékű különgyűjteményei számára nyújtanak méltó kereteket. A gazdag könyv-, röpirat- és metszertanyaggal rendelkező Budapesti Gyűjtemény mostani telezsufolt szobája helyett külön kiállító termet, munka- és raktárhelyiséget kap. A palotában stíl- és szakszerűen helyezkedhetnek el a többi különgyűjtemények: a keleti-, a röpirat- és a bibliografiai gyűjtemény is. Az átalakítás és berendezés a termék művészi kiképzését a legkisebb mértékben sem fogja megbolygatni. A berendezésnek és az átalakításnak könyvtári és építészeti szempontból a legmesszebbmenő körültekintéssel és szakavatottsággal történt megtervezése biztosítja azt a követelményt, hogy a jövőben a Fővárosi Könyvtár a főváros kulturális életének egyik centruma és stílusos látványossága legyen. A nagytermeken kívül az igazgatósági és egyéb munkahelyiségek, továbbá a könyvraktár számára is megfelelő átalakítással oly nagy hely áll rendelkezésre, hogy az a könyvtár fejlődését 40–50 évre biztosítja. Ezek az átalakítások, amelyek jórészt a palotának más célra történő felhasználása esetén is szükségesek lennének, minden nehézség nélkül elvégezhetők lesznek. Az épület különböző részeinek közlekedését, a könyvtári szolgálat gyorsaságának szempontjait, valamint a higiénia követelményeit is sikerült a palotában biztosítani.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a könyvtár helyzetének megjavítása a Wenckheim-palota berendezése, mint a viszonyokhoz képest egyedüli és legmegfelelőbb mód kínálkozott.

Minden lakásban, városban vagy falun mindenki gázzal főzhet és fűthet

Valeria

Önműködő petróleumgázt fejlesztő konyhatűtőhályok, rezsók, tüdőberendezések, szobafűtőkályháknak nem kell kemény, nem kell csövezés, tüzemen a legolcsóbbak, a legjobb és a legtisztábbak

Bekker Pál okl. gépészmérnök rt.
Budapest, V., Váci-utca 56.

amely környezeti s amelyből nem tud szabadulni. Erzszi a modern technika élvezője, de egyuttal áldozata is.

— Nem értem — csóválta fejét a háziasszony.

— Emlékezzék vissza, asszonyom — folytattam —, a gyermekkorára, nézzent körül a háztartásában, mindenekelőtt pedig a konyhájában. Ime, itt a szobában kellemes meleget áraszt a központi fűtés. Gondolja meg, asszonyom, mekkora fáradtság és munka: szemet hordani, fát aprítani, kályhát tisztítani, hamut piszkálni, tüzet rakni. Tudom, hogy a szőnyegeken és a butorokon reggel végigfut a porszivó. Emlékezzék csak, asszonyom! mit jelentett munkában és fáradtságban — a klopolás? Micsoda erő kellett ahhoz? Padlót fényezni, vikszelni? Nem sokkal fáradtságosabb, sőt nyilván kevésbé az mint félórai charlestonozás. Ellenben padlót síkálni. Amikor még a kezét föl marta, agyonégette, sebezte és tépte a lug.

— Igaz, — bölintott a háziasszony.

— Gondoljon csak, asszonyom, arra mit jelentett egykor a mosás munkában és fáradtságban? Ma: állandó meleg víz folyik a nagy üstbe, a vízvezeték ott van a teknő fölött, a gőzszáritó egy óra alatt szárazra hevíti a ruhát. Kell ma a nehéz terhet a padlásra cipelni? Mekkora erő kellett a régi mángorlóhoz, hogy a hatalmas köveket megmozdítsuk. Ma? Könnyed és finom gép mángorolja és félig is vasalja a ruhát. A mosókonyhában van a gázvasaló és a villanyvasaló. Kell ma fujni a faszenet, hogy izzó legyen a vasaló?

— Ez is igaz — helyeselt a háziasszony.

— Most pedig nézzünk körül a konyhájában. Jaj, hogy bűdöslött ott a pelemenláng. A villamoslámpa gyönyörű fényt áraszt. Körül fényes csempe minden. A gáztűzhelybe nem kell begyújtani és nem kell hozzá fát hordani. A meleg a csapból folyik a mosogatóba. A hűtő mellett. A szekrény telistele a legmodernebb gépekkel. Kávédaráló, husdaráló, nyomógépek, fagyógép, a sok mindenfajta modern szerszám ami mind csak egyszerűsíti a háztartást és a főzést. A lefolyón eltűnik minden szennyvíz. Ó, mit jelentett egykor a víz hordani a kútról s elhordani a mosogatóvizet! A konyha ma olyan, mint egy